

Programación didáctica.

Biología e Xeoloxía 3º ESO

María José González Fernández

Índice

REFERENCIA CURSO-MATERIA.....	4
A. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN	4
A.1.- CONTEXTUALIZACIÓN DO CENTRO	4
A.2.- CONTEXTUALIZACIÓN DE 3º ESO.....	5
B. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. RELACIÓN DE ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS.....	5
B.1.- BIOLOXÍA E XEOLOXÍA - 3º ESO.....	5
C. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS POR CURSO	7
C.1.- BIOLOXÍA E XEOLOXÍA - 3º ESO	8
D. CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE AVALIABLE DE TEMPORALIZACIÓN, GRAO MÍNIMO DE CONSECUCCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA, PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.	14
D.1.- TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIACIÓN DE CONTIDOS EN 3º ESO.....	14
D.2.- GRAO MÍNIMO DE CONSECUCCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA, PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN EN 3º ESO.....	18
E. CONCRECIÓN METODOLÓXICAS QUE REQUIRE A MATERIA.....	29
Principios didácticos:	29
Metodoloxía activa.....	29
Metodoloxía na actividade lectiva presencial	29
F. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS QUE SE VAIAN UTILIZAR.....	30
G. CRITERIOS SOBRE AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO	31
Cualificación final da materia	32
H. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE.....	32
Indicadores de logro do proceso de ensino	32
Indicadores de logro da práctica docente	33
I. ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES	33
<i>Metodoloxía de avaliación do noso Departamento.</i>	33
J. DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS E COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS SEUS RESULTADOS	34
Avaliación inicial	34
K. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	34
• Atención á diversidade na programación.....	35

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA

CPI Aurelio Marcelino Rey García
Rúa José Mº Lastra, 3
36670 Cuntis
Telf. 886151222 Fax. 886151226
cpi.aurelio.marcelino@edu.xunta.es
<https://centros.edu.xunta.es/cuntiscpi>

• Atención á diversidade nas actividades.....	36
• Actividades de reforzo e ampliación	36
• Atención aos alumnos e ás alumnas con materias pendentes.....	36
L. CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS EN CADA CURSO.....	36
M. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES PROGRAMADAS	37
N. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.....	37

REFERENCIA CURSO-MATERIA

Esta programación didáctica vai dirixida ao curso de 3º de ESO para a materia de Bioloxía e Xeoloxía.

A. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

A presente programación didáctica adáptase ao modelo proposto no artigo 25 das Instrucións do 30 de xullo de 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, en relación ás medidas educativas que se deben adoptar no curso académico 2020/21, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas de educación infantil, da educación primaria, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato.

Neste documento desenvólvese o plantexamento didáctico da materia de Bioloxía e Xeoloxía para o terceiro curso da ESO, seguindo o currículo da materia aprobado no Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.

Así mesmo, inclúe os preceptos propostos no Protocolo de Adaptación ao **Contexto da covid 19** dos Centros de Ensino non Universitario de Galicia para o curso 2020-2021, así como as instrucións polas que se incorpora a declaración de actuacións coordinadas en materia de saúde pública aprobadas polo Consello Interterritorial do sistema nacional de saúde pública (D.O.G. N° 174 bis de 28-08-2020) e a actualización de recomendacións sanitarias do comité clínico ao protocolo do 22 de xullo.

A.1.- CONTEXTUALIZACIÓN DO CENTRO

O CPI Aurelio Marcelino Rey García foi creado segundo a Lei xeral de educación de 1970 para impartir Ensinanza Xeral Básica (EXB). Nun principio, o centro estaba dividido en dous edificios (un deles estaba na praza da feira), en cuxas instalacións se impartía a Educación Prescolar e Ciclo Inicial de EXB mentres que no centro da rúa da Palma, impartíanse o resto dos niveis (Ciclo Medio e Ciclo Superior). Coa entrada en vigor da LOXSE e a ampliación da escolaridade obrigatoria ata os 16 anos, o centro experimentou unha ampliación para acoller a todas as etapas do ensino obrigatorio básico e produciuse a unificación no mesmo centro de todas as etapas que se imparten actualmente. O Decreto 7/1999 creou os CPI, pasando desde entón a denominarse CPI Aurelio Marcelino Rey García. O centro está situado na rúa José María Lastra no centro do Concello de Cuntis. Neste curso 2020-2021 o centro conta con 4 aulas de Educación Infantil, 12 de Educación Primaria e 7 de Educación Secundaria Obrigatoria que conforman un total de 366 alumnos e alumnas, dos cales 98 son de secundaria.

O noso centro conta con 46 profesores e profesoras, a maior parte con destino definitivo no centro. Así mesmo, hai un administrativo, un conserxe (que depende administrativamente do Concello de Cuntis), catro persoas encargadas da limpeza (traballadoras por conta allea, froito da contrata feita pola Consellería), cinco persoas encargadas de servir no comedor (traballadoras por conta allea, froito da contrata feita pola Consellería). Este curso seguimos sen contar co servizo da cafetería.

O alumnado do centro procede tanto das aldeas do municipio como do núcleo urbano do Baño.

O alumnado que acode a este centro é de extracción socio-económica media e baixa. Hai varios casos de familias moi desfavorecidas, da maioría das cales provén un alumnado con serias dificultades de aprendizaxe, debido, entre outros factores, á situación familiar. Así mesmo, tamén temos un alto número de alumnado procedente de familias desestruturadas que, xunto cos anteriores, conforman a maior parte do alumnado con déficit de éxito escolar. O alumnado de procedencia estranxeira é escaso, mais o que hai intégrase con relativa facilidade.

A lingua de relación e uso diario é maioritariamente o galego aínda que se ten detectado no Plan lingüístico un aumento do uso inicial do castelán nos primeiros grupos de Educación Infantil.

A ANPA mantén unha relación estreita coa vida do Centro, tanto á hora de participar activamente nas actividades complementarias e extraescolares desenvolvidas, como á hora de canalizar as propostas e reclamacións das nais e pais. Desde hai tres cursos cedeulle á Xunta de Galicia a xestión do comedor do centro polo que o equipo directivo do centro asumiu de forma indirecta o desenvolvemento da súa xestión.

A.2.- CONTEXTUALIZACIÓN DE 3º ESO

	3º ESO	REPETIDORES/AS
Alumnos	16	0
Alumnas	15	0
TOTAL	31	0

B. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. RELACIÓN DE ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS.

B.1.- BIOLOXÍA E XEOLOXÍA - 3º ESO

CCL
BXB1.1.1. Identifica os termos máis frecuentes do vocabulario científico e exprésase con corrección, tanto oralmente como por escrito.
BXB1.2.2. Transmite a información seleccionada de xeito preciso utilizando diversos soportes.
BXB1.2.3. Utiliza a información de carácter científico para formar unha opinión propia e argumentar sobre problemas relacionados.
BXB6.2.1. Utiliza argumentos que xustifiquen as hipóteses que propón.
BXB6.5.2. Expresa con precisión e coherencia as conclusións das súas investigacións, tanto verbalmente como por escrito.

CMCCT
BXB1.1.1. Identifica os termos máis frecuentes do vocabulario científico e exprésase con corrección, tanto oralmente como por escrito.
BXB1.3.1. Coñece e respecta as normas de seguridade no laboratorio, e coída os instrumentos e o material empregado.
BXB1.3.2. Desenvolve con autonomía a planificación do traballo experimental, utilizando tanto instrumentos ópticos de recoñecemento como material básico de laboratorio, argumenta o proceso experimental seguido, describe as súas observacións e interpreta os seus resultados.
BXB2.1.1. Diferenza a materia viva da inerte partindo das características particulares de ambas.
BXB2.1.2. Establece comparativamente as analoxías e as diferenzas entre célula procariota e eucariota, e entre célula animal e vexetal.
BXB2.2.2. Contrasta o proceso de nutrición autótrofa e nutrición heterótrofa, e deduce a relación entre elas.
BXB3.1.2. Diferenza os tipos celulares e describe a función dos orgánulos máis importantes.
BXB3.11.1. Discrimina o proceso de nutrición do da alimentación.
BXB3.11.2. Relaciona cada nutriente coa súa función no organismo, e recoñece hábitos nutricionais saudables.
BXB3.14.1. Determina e identifica, a partir de gráficos e esquemas, os órganos, os aparellos e os sistemas implicados na función de nutrición, e relaciónao coa súa contribución no proceso.
BXB3.15.1. Recoñece a función de cada aparello e de cada sistema nas funcións de nutrición.
BXB3.16.1. Coñece e explica os compoñentes dos aparellos dixestivo, circulatorio, respiratorio e excretor, e o seu funcionamento.
BXB3.17.1. Diferenza as doenzas máis frecuentes dos órganos, os aparellos e os sistemas implicados na nutrición, e asóciaas coas súas causas.
BXB3.18.1. Especifica a función de cada aparello e de cada sistema implicados nas funcións de relación.
BXB3.18.2. Describe os procesos implicados na función de relación, e identifica o órgano ou a estrutura responsables de cada proceso.
BXB3.18.3. Clasifica os tipos de receptores sensoriais e relaciónaos cos órganos dos sentidos en que se atopan.
BXB3.19.1. Identifica algunhas doenzas comúns do sistema nervioso e relaciónaaas coas súas causas, cos factores de risco e coa súa prevención.
BXB3.2.1. Recoñece os principais tecidos que conforman o corpo humano e asóciaos á súa función.
BXB3.20.1. Enumera as glándulas endócrinas e asocia con elas as hormonas segregadas e a súa función.
BXB3.21.1. Recoñece algún proceso que teña lugar na vida cotiá no que se evidencie claramente a integración neuroendócrina.
BXB3.22.1. Localiza os principais ósos e músculos do corpo humano en esquemas do aparello locomotor.
BXB3.23.1. Diferenza os tipos de músculos en función do seu tipo de contracción, e relaciónaos co sistema nervioso que os controla.
BXB3.25.1. Identifica en esquemas os órganos do aparello reprodutor masculino e feminino, e especifica a súa función.
BXB3.26.1. Describe as principais etapas do ciclo menstrual e indica que glándulas e que hormonas participan na súa regulación.
BXB3.26.2. Identifica os acontecementos fundamentais da fecundación, do embarazo e do parto.
BXB3.27.1. Discrimina os métodos de anticoncepción humana.

CMCCT

BXB3.27.2. Categoriza as principais doenzas de transmisión sexual e argumenta sobre a súa prevención.
BXB3.28.1. Identifica as técnicas de reprodución asistida máis frecuentes.
BXB3.4.1. Recoñece as doenzas e as infeccións máis comúns, e relaciónas coas súas causas.
BXB3.4.2. Distingue e explica os mecanismos de transmisión das doenzas infecciosas.
BXB3.7.1. Explica en que consiste o proceso de inmunidade, e valora o papel das vacinas como método de prevención das doenzas.
BXB4.1.1. Identifica a influencia do clima e das características das rochas que condicionan os tipos de relevo e inflúen neles.
BXB4.10.1. Diferenza un proceso xeolóxico externo dun interno e identifica os seus efectos no relevo.
BXB4.11.1. Coñece e describe como se orixinan os sismos e os efectos que xeran.
BXB4.11.2. Relaciona os tipos de erupción volcánica co magma que as orixina, e asóciaos co seu grao de perigo.
BXB4.12.1. Xustifica a existencia de zonas en que os terremotos son máis frecuentes e de maior magnitude.
BXB4.2.1. Relaciona a enerxía solar cos procesos externos, e xustifica o papel da gravidade na súa dinámica.
BXB4.2.2. Diferenza os procesos de meteorización, erosión, transporte e sedimentación, e os seus efectos no relevo.
BXB4.3.1. Analiza a actividade de erosión, transporte e sedimentación producida polas augas superficiais, e recoñece algún dos seus efectos no relevo.
BXB4.4.1. Valora e analiza a importancia das augas subterráneas e os riscos da súa sobreexplotación.
BXB4.5.1. Relaciona os movementos da auga do mar coa erosión, o transporte e a sedimentación no litoral, e identifica algunhas formas resultantes características.
BXB4.6.1. Asocia a actividade eólica cos ambientes en que esta actividade xeolóxica pode ser relevante.
BXB4.7.1. Analiza a dinámica glacial e identifica os seus efectos sobre o relevo.
BXB4.9.1. Identifica a intervención de seres vivos en procesos de meteorización, erosión, transporte e sedimentación.
BXB5.1.1. Recoñece que o solo é o resultado da interacción entre os compoñentes bióticos e abióticos, e sinala algunha das súas interaccións.
BXB5.2.1. Recoñece a fragilidade do solo e valora a necesidade de protexelo.
BXB6.1.1. Integra e aplica as destrezas propias do método científico.
BXB6.3.1. Utiliza fontes de información apoiándose nas TIC, para a elaboración e a presentación das súas investigacións.
BXB6.4.1. Participa, valora e respecta o traballo individual e en grupo.

CD

BXB6.3.1. Utiliza fontes de información apoiándose nas TIC, para a elaboración e a presentación das súas investigacións.
BXB1.2.1. Procura, selecciona e interpreta a información de carácter científico a partir da utilización de diversas fontes.
BXB1.2.2. Transmite a información seleccionada de xeito preciso utilizando diversos soportes.
BXB3.12.1. Deseña hábitos nutricionais saudables mediante a elaboración de dietas equilibradas, utilizando táboas con grupos de alimentos cos nutrientes principais presentes neles e o seu valor calórico.
BXB6.5.1. Deseña pequenos traballos de investigación sobre animais e/ou plantas, os ecosistemas do seu contorno ou a alimentación e a nutrición humana, para a súa presentación e defensa na aula.

CAA

BXB1.2.1. Procura, selecciona e interpreta a información de carácter científico a partir da utilización de diversas fontes.
BXB1.2.3. Utiliza a información de carácter científico para formar unha opinión propia e argumentar sobre problemas relacionados.
BXB1.3.2. Desenvolve con autonomía a planificación do traballo experimental, utilizando tanto instrumentos ópticos de recoñecemento como material básico de laboratorio, argumenta o proceso experimental seguido, describe as súas observacións e interpreta os seus resultados.
BXB3.1.1. Interpreta os niveis de organización no ser humano e procura a relación entre eles.
BXB3.12.1. Deseña hábitos nutricionais saudables mediante a elaboración de dietas equilibradas, utilizando táboas con grupos de alimentos cos nutrientes principais presentes neles e o seu valor calórico.
BXB3.13.1. Valora e determina unha dieta equilibrada para unha vida saudable e identifica os principais trastornos da conduta alimentaria.
BXB3.24.1. Identifica os factores de risco máis frecuentes que poden afectar o aparello locomotor e relaciónas coas lesións que producen.
BXB4.12.1. Xustifica a existencia de zonas en que os terremotos son máis frecuentes e de maior magnitude.
BXB4.8.1. Investiga acerca da paisaxe do seu contorno máis próximo e identifica algúns dos factores que condicionaron a súa modelaxe.
BXB5.13.1. Valora e describe o risco sísmico e, de ser o caso, volcánico existente na zona en que habita, e coñece as medidas de prevención que debe adoptar.

CAA
BXB6.1.1. Integra e aplica as destrezas propias do método científico.
BXB6.2.1. Utiliza argumentos que xustifican as hipóteses que propón.
BXB6.4.1. Participa, valora e respecta o traballo individual e en grupo.

CSC
BXB1.3.1. Coñece e respecta as normas de seguridade no laboratorio, e cuida os instrumentos e o material empregado.
BXB3.10.1. Identifica as consecuencias de seguir condutas de risco coas drogas, para o individuo e a sociedade.
BXB3.13.1. Valora e determina unha dieta equilibrada para unha vida saudable e identifica os principais trastornos da conduta alimentaria.
BXB3.19.1. Identifica algunhas doenzas comúns do sistema nervioso e relaciónas coas súas causas, cos factores de risco e coa súa prevención.
BXB3.24.1. Identifica os factores de risco máis frecuentes que poden afectar o aparello locomotor e relaciónas coas lesións que producen.
BXB3.27.2. Categoriza as principais doenzas de transmisión sexual e argumenta sobre a súa prevención.
BXB3.29.1. Actúa, decide e defende responsablemente a súa sexualidade e a das persoas do seu contorno.
BXB3.3.1. Argumenta as implicacións dos hábitos para a saúde, e xustifica con exemplos as eleccións que realiza ou pode realizar para promover a individual e colectivamente.
BXB3.5.1. Coñece e describe hábitos de vida saudable e identifícaa como medio de promoción da súa saúde e da das demais persoas.
BXB3.5.2. Propón métodos para evitar o contaxio e a propagación das doenzas infecciosas máis comúns.
BXB3.6.1. Establece diferenzas entre as doenzas que afectan as rexións dun mundo globalizado, e diseña propostas de actuación.
BXB3.7.1. Explica en que consiste o proceso de inmunidade, e valora o papel das vacinas como método de prevención das doenzas.
BXB3.8.1. Detalla a importancia da doazón de células, sangue e órganos para a sociedade e para o ser humano.
BXB3.9.1. Detecta as situacións de risco para a saúde relacionadas co consumo de substancias tóxicas e estimulantes, como tabaco, alcohol, drogas, etc., contrasta os seus efectos nocivos e propón medidas de prevención e control.
BXB4.4.1. Valora e analiza a importancia das augas subterráneas e os riscos da súa sobreexplotación.
BXB4.9.2. Valora e describe a importancia das actividades humanas na transformación da superficie terrestre.
BXB5.13.1. Valora e describe o risco sísmico e, de ser o caso, volcánico existente na zona en que habita, e coñece as medidas de prevención que debe adoptar.
BXB5.2.1. Recoñece a fragilidade do solo e valora a necesidade de protexelo.
BXB6.4.1. Participa, valora e respecta o traballo individual e en grupo.

CSIEE
BXB1.3.2. Desenvolve con autonomía a planificación do traballo experimental, utilizando tanto instrumentos ópticos de recoñecemento como material básico de laboratorio, argumenta o proceso experimental seguido, describe as súas observacións e interpreta os seus resultados.
BXB3.5.2. Propón métodos para evitar o contaxio e a propagación das doenzas infecciosas máis comúns.
BXB3.6.1. Establece diferenzas entre as doenzas que afectan as rexións dun mundo globalizado, e diseña propostas de actuación.
BXB3.9.1. Detecta as situacións de risco para a saúde relacionadas co consumo de substancias tóxicas e estimulantes, como tabaco, alcohol, drogas, etc., contrasta os seus efectos nocivos e propón medidas de prevención e control.
BXB6.4.1. Participa, valora e respecta o traballo individual e en grupo.
BXB6.5.1. Diseña pequenos traballos de investigación sobre animais e/ou plantas, os ecosistemas do seu contorno ou a alimentación e a nutrición humana, para a súa presentación e defensa na aula.

CCEC
BXB3.27.2. Categoriza as principais doenzas de transmisión sexual e argumenta sobre a súa prevención.
BXB3.29.1. Actúa, decide e defende responsablemente a súa sexualidade e a das persoas do seu contorno.
BXB4.8.1. Investiga acerca da paisaxe do seu contorno máis próximo e identifica algúns dos factores que condicionaron a súa modelaxe.
BXB4.9.2. Valora e describe a importancia das actividades humanas na transformación da superficie terrestre.
BXB6.5.2. Expresa con precisión e coherencia as conclusións das súas investigacións, tanto verbalmente como por escrito.

C. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS POR CURSO

O Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia, recolle no seu artigo 10 as capacidades a desenvolver polo alumnado no ensino secundario

obligatorio. Estes obxectivos son os que a continuación se especifican para cada un dos cursos, relacionados cos estándares de aprendizaxe avaliados que permiten a súa consecución:

C.1.- BIOLOXÍA E XEOLOXÍA - 3º ESO

En terceiro de ESO, dos 14 obxectivos establecidos para toda a etapa, a materia de Bioloxía e Xeoloxía colabora na consecución de doce deles.

a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

BXB3.6.1. Establece diferenzas entre as doenzas que afectan as rexións dun mundo globalizado, e diseña propostas de actuación.

BXB3.8.1. Detalla a importancia da doazón de células, sangue e órganos para a sociedade e para o ser humano.

BXB3.10.1. Identifica as consecuencias de seguir condutas de risco coas drogas, para o individuo e a sociedade.

BXB3.29.1. Actúa, decide e defende responsablemente a súa sexualidade e a das persoas do seu contorno.

BXB6.4.1. Participa, valora e respecta o traballo individual e en grupo.

BXB6.5.1. Diseña pequenos traballos de investigación sobre animais e/ou plantas, os ecosistemas do seu contorno ou a alimentación e a nutrición humana, para a súa presentación e defensa na aula.

BXB6.5.2. Expresa con precisión e coherencia as conclusións das súas investigacións, tanto verbalmente como por escrito.

b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

BXB1.2.1. Procura, selecciona e interpreta a información de carácter científico a partir da utilización de diversas fontes.

BXB1.2.2. Transmite a información seleccionada de xeito preciso utilizando diversos soportes.

BXB1.2.3. Utiliza a información de carácter científico para formar unha opinión propia e argumentar sobre problemas relacionados.

BXB1.3.1. Coñece e respecta as normas de seguridade no laboratorio, e coida os instrumentos e o material empregado.

BXB1.3.2. Desenvolve con autonomía a planificación do traballo experimental, utilizando tanto instrumentos ópticos de recoñecemento como material básico de laboratorio, argumenta o proceso experimental seguido, describe as súas observacións e interpreta os seus resultados.

BXB3.8.1. Detalla a importancia da doazón de células, sangue e órganos para a sociedade e para o ser humano.

BXB6.1.1. Integra e aplica as destrezas propias do método científico.

BXB6.2.1. Utiliza argumentos que xustifiquen as hipóteses que propón.

BXB6.4.1. Participa, valora e respecta o traballo individual e en grupo.

BXB6.5.1. Diseña pequenos traballos de investigación sobre animais e/ou plantas, os ecosistemas do seu contorno ou a alimentación e a nutrición humana, para a súa presentación e defensa na aula.

BXB6.5.2. Expresa con precisión e coherencia as conclusións das súas investigacións, tanto verbalmente como por escrito.

c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

BXB3.6.1. Establece diferenzas entre as doenzas que afectan as rexións dun mundo globalizado, e diseña propostas de actuación.

BXB3.8.1. Detalla a importancia da doazón de células, sangue e órganos para a sociedade e para o ser humano.

BXB3.13.1. Valora e determina unha dieta equilibrada para unha vida saudable e identifica os principais trastornos da conduta alimentaria.

BXB3.29.1. Actúa, decide e defende responsablemente a súa sexualidade e a das persoas do seu contorno.

BXB6.1.1. Integra e aplica as destrezas propias do método científico.

BXB6.4.1. Participa, valora e respecta o traballo individual e en grupo.

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.

BXB3.6.1. Establece diferenzas entre as doenzas que afectan as rexións dun mundo globalizado, e diseña propostas de actuación.

BXB3.10.1. Identifica as consecuencias de seguir condutas de risco coas drogas, para o individuo e a sociedade.

BXB3.29.1. Actúa, decide e defende responsablemente a súa sexualidade e a das persoas do seu contorno.

BXB6.5.1. Diseña pequenos traballos de investigación sobre animais e/ou plantas, os ecosistemas do seu contorno ou a alimentación e a nutrición humana, para a súa presentación e defensa na aula.

BXB6.5.2. Expresa con precisión e coherencia as conclusións das súas investigacións, tanto verbalmente como por escrito.

e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

BXB1.2.1. Procura, selecciona e interpreta a información de carácter científico a partir da utilización de diversas fontes.

BXB1.2.2. Transmite a información seleccionada de xeito preciso utilizando diversos soportes.

BXB1.2.3. Utiliza a información de carácter científico para formar unha opinión propia e argumentar sobre problemas relacionados.

BXB3.6.1. Establece diferenzas entre as doenzas que afectan as rexións dun mundo globalizado, e diseña propostas de actuación.

BXB3.28.1. Identifica as técnicas de reprodución asistida máis frecuentes.

BXB6.3.1. Utiliza fontes de información apoiándose nas TIC, para a elaboración e a presentación das súas investigacións.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.

BXB1.2.1. Procura, selecciona e interpreta a información de carácter científico a partir da utilización de diversas fontes.

BXB1.2.2. Transmite a información seleccionada de xeito preciso utilizando diversos soportes.

BXB1.2.3. Utiliza a información de carácter científico para formar unha opinión propia e argumentar sobre problemas relacionados.

BXB1.3.1. Coñece e respecta as normas de seguridade no laboratorio, e cuida os instrumentos e o material empregado.

BXB1.3.2. Desenvolve con autonomía a planificación do traballo experimental, utilizando tanto instrumentos ópticos de recoñecemento como material básico de laboratorio, argumenta o proceso experimental seguido, describe as súas observacións e interpreta os seus resultados.

BXB2.1.1. Diferencia a materia viva da inerte partindo das características particulares de ambas.

BXB2.1.2. Establece comparativamente as analogías e as diferenzas entre célula procariota e eucariota, e entre célula animal e vexetal.

BXB2.2.1. Recoñece e diferencia a importancia de cada función para o mantemento da vida.

BXB2.2.2. Contrasta o proceso de nutrición autótrofa e nutrición heterótrofa, e deduce a relación entre elas.

BXB3.1.1. Interpreta os niveis de organización no ser humano e procura a relación entre eles.

BXB3.1.2. Diferencia os tipos celulares e describe a función dos orgánulos máis importantes.

BXB3.2.1. Recoñece os principais tecidos que conforman o corpo humano e asóciaos á súa función.

BXB3.3.1. Argumenta as implicacións dos hábitos para a saúde, e xustifica con exemplos as eleccións que realiza ou pode realizar para promovelas individual e colectivamente.

BXB3.3.1. Argumenta as implicacións dos hábitos para a saúde, e xustifica con exemplos as eleccións que realiza ou pode realizar para promovelas individual e colectivamente.

BXB3.4.1. Recoñece as doenzas e as infeccións máis comúns, e relaciónaaas coas súas causas.

BXB3.7.1. Explica en que consiste o proceso de inmunidade, e valora o papel das vacinas como método de prevención das doenzas.

BXB3.9.1. Detecta as situacións de risco para a saúde relacionadas co consumo de substancias tóxicas e estimulantes, como tabaco, alcohol, drogas, etc., contrasta os seus efectos nocivos e propón medidas de prevención e control.

BXB3.11.1. Discrimina o proceso de nutrición do da alimentación.

BXB3.12.1. Diseña hábitos nutricionais saudables mediante a elaboración de dietas equilibradas, utilizando táboas con grupos de alimentos cos nutrientes principais presentes neles e o seu valor calórico.

BXB3.14.1. Determina e identifica, a partir de gráficos e esquemas, os órganos, os aparellos e os sistemas implicados na función de nutrición, e relaciónao coa súa contribución no proceso.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.

BXB3.15.1. Recoñece a función de cada aparello e de cada sistema nas funcións de nutrición.
BXB3.16.1. Coñece e explica os compoñentes dos aparellos dixestivo, circulatorio, respiratorio e excretor, e o seu funcionamento.
BXB3.17.1. Diferenza as doenzas máis frecuentes dos órganos, os aparellos e os sistemas implicados na nutrición, e asóciaas coas súas causas.
BXB3.18.1. Especifica a función de cada aparello e de cada sistema implicados nas funcións de relación.
BXB3.18.2. Describe os procesos implicados na función de relación, e identifica o órgano ou a estrutura responsables de cada proceso.
BXB3.18.3. Clasifica os tipos de receptores sensoriais e relaciónaos cos órganos dos sentidos en que se atopan.
BXB3.19.1. Identifica algunhas doenzas comúns do sistema nervioso e relaciónaaas coas súas causas, cos factores de risco e coa súa prevención.
BXB3.20.1. Enumera as glándulas endócrinas e asocia con elas as hormonas segregadas e a súa función.
BXB3.21.1. Recoñece algún proceso que teña lugar na vida cotiá no que se evidencie claramente a integración neuroendócrina.
BXB3.22.1. Localiza os principais ósos e músculos do corpo humano en esquemas do aparello locomotor.
BXB3.23.1. Diferencia os tipos de músculos en función do seu tipo de contracción, e relaciónaos co sistema nervioso que os controla.
BXB3.24.1. Identifica os factores de risco máis frecuentes que poden afectar o aparello locomotor e relaciónaos coas lesións que producen.
BXB3.25.1. Identifica en esquemas os órganos do aparello reprodutor masculino e feminino, e especifica a súa función.
BXB3.26.1. Describe as principais etapas do ciclo menstrual e indica que glándulas e que hormonas participan na súa regulación.
BXB3.27.1. Discrimina os métodos de anticoncepción humana.
BXB3.27.2. Categoriza as principais doenzas de transmisión sexual e argumenta sobre a súa prevención.
BXB4.1.1. Identifica a influencia do clima e das características das rochas que condicionan os tipos de relevo e inflúen neles.
BXB4.2.1. Relaciona a enerxía solar cos procesos externos, e xustifica o papel da gravidade na súa dinámica.
BXB4.2.2. Diferencia os procesos de meteorización, erosión, transporte e sedimentación, e os seus efectos no relevo.
BXB4.3.1. Analiza a actividade de erosión, transporte e sedimentación producida polas augas superficiais, e recoñece algún dos seus efectos no relevo.
BXB4.4.1. Valora e analiza a importancia das augas subterráneas e os riscos da súa sobreexplotación.
BXB4.5.1. Relaciona os movementos da auga do mar coa erosión, o transporte e a sedimentación no litoral, e identifica algunhas formas resultantes características.
BXB4.6.1. Asocia a actividade eólica cos ambientes en que esta actividade xeolóxica pode ser relevante.
BXB4.7.1. Analiza a dinámica glaciaria e identifica os seus efectos sobre o relevo.
BXB4.8.1. Investiga acerca da paisaxe do seu contorno máis próximo e identifica algúns dos factores que condicionaron a súa modelaxe.
BXB4.9.1. Identifica a intervención de seres vivos en procesos de meteorización, erosión, transporte e sedimentación.
BXB4.9.2. Valora e describe a importancia das actividades humanas na transformación da superficie terrestre.
BXB4.10.1. Diferencia un proceso xeolóxico externo dun interno e identifica os seus efectos no relevo.
BXB4.11.1. Coñece e describe como se orixinan os sismos e os efectos que xeran.
BXB4.11.2. Relaciona os tipos de erupción volcánica co magma que as orixina, e asóciaos co seu grao de perigo.
BXB4.12.1. Xustifica a existencia de zonas en que os terremotos son máis frecuentes e de maior magnitude.
BXB4.12.1. Xustifica a existencia de zonas en que os terremotos son máis frecuentes e de maior magnitude.
BXB5.13.1. Valora e describe o risco sísmico e, de ser o caso, volcánico existente na zona en que habita, e coñece as medidas de prevención que debe adoptar.
BXB5.13.1. Valora e describe o risco sísmico e, de ser o caso, volcánico existente na zona en que habita, e coñece as medidas de prevención que debe adoptar.
BXB5.1.1. Recoñece que o solo é o resultado da interacción entre os compoñentes bióticos e abióticos, e sinala algunha das súas interaccións.
BXB5.2.1. Recoñece a fragilidade do solo e valora a necesidade de protexelo.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.

BXB6.2.1. Utiliza argumentos que xustifiquen as hipóteses que propón.

g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

BXB1.2.1. Procura, selecciona e interpreta a información de carácter científico a partir da utilización de diversas fontes.

BXB1.2.2. Transmite a información seleccionada de xeito preciso utilizando diversos soportes.

BXB1.2.3. Utiliza a información de carácter científico para formar unha opinión propia e argumentar sobre problemas relacionados.

BXB1.3.1. Coñece e respecta as normas de seguridade no laboratorio, e cuida os instrumentos e o material empregado.

BXB1.3.2. Desenvolve con autonomía a planificación do traballo experimental, utilizando tanto instrumentos ópticos de recoñecemento como material básico de laboratorio, argumenta o proceso experimental seguido, describe as súas observacións e interpreta os seus resultados.

BXB3.10.1. Identifica as consecuencias de seguir condutas de risco coas drogas, para o individuo e a sociedade.

BXB3.12.1. Deseña hábitos nutricionais saudables mediante a elaboración de dietas equilibradas, utilizando táboas con grupos de alimentos cos nutrientes principais presentes neles e o seu valor calórico.

BXB3.28.1. Identifica as técnicas de reprodución asistida máis frecuentes.

BXB4.9.1. Identifica a intervención de seres vivos en procesos de meteorización, erosión, transporte e sedimentación.

BXB4.9.2. Valora e describe a importancia das actividades humanas na transformación da superficie terrestre.

BXB4.12.1. Xustifica a existencia de zonas en que os terremotos son máis frecuentes e de maior magnitude.

BXB4.12.1. Xustifica a existencia de zonas en que os terremotos son máis frecuentes e de maior magnitude.

BXB5.13.1. Valora e describe o risco sísmico e, de ser o caso, volcánico existente na zona en que habita, e coñece as medidas de prevención que debe adoptar.

BXB5.13.1. Valora e describe o risco sísmico e, de ser o caso, volcánico existente na zona en que habita, e coñece as medidas de prevención que debe adoptar.

BXB5.2.1. Recoñece a fragilidade do solo e valora a necesidade de protexelo.

BXB6.2.1. Utiliza argumentos que xustifiquen as hipóteses que propón.

BXB3.9.1. Detecta as situacións de risco para a saúde relacionadas co consumo de substancias tóxicas e estimulantes, como tabaco, alcohol, drogas, etc., contrasta os seus efectos nocivos e propón medidas de prevención e control.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.

BXB1.1.1. Identifica os termos máis frecuentes do vocabulario científico e exprésase con corrección, tanto oralmente como por escrito.

BXB1.2.1. Procura, selecciona e interpreta a información de carácter científico a partir da utilización de diversas fontes.

BXB1.2.2. Transmite a información seleccionada de xeito preciso utilizando diversos soportes.

BXB1.2.3. Utiliza a información de carácter científico para formar unha opinión propia e argumentar sobre problemas relacionados.

BXB6.5.1. Deseña pequenos traballos de investigación sobre animais e/ou plantas, os ecosistemas do seu contorno ou a alimentación e a nutrición humana, para a súa presentación e defensa na aula.

BXB6.5.2. Expressa con precisión e coherencia as conclusións das súas investigacións, tanto verbalmente como por escrito.

I) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.

BXB4.8.1. Investiga acerca da paisaxe do seu contorno máis próximo e identifica algúns dos factores que condicionaron a súa modelaxe.

m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.

BXB1.2.1. Procura, selecciona e interpreta a información de carácter científico a partir da utilización de diversas fontes.

BXB1.2.2. Transmite a información seleccionada de xeito preciso utilizando diversos soportes.

BXB1.2.3. Utiliza a información de carácter científico para formar unha opinión propia e argumentar sobre problemas relacionados.

BXB3.3.1. Argumenta as implicacións dos hábitos para a saúde, e xustifica con exemplos as eleccións que realiza ou pode realizar para promovelas individual e colectivamente.

BXB3.3.1. Argumenta as implicacións dos hábitos para a saúde, e xustifica con exemplos as eleccións que realiza ou pode realizar para promovelas individual e colectivamente.

BXB3.4.2. Distingue e explica os mecanismos de transmisión das doenzas infecciosas.

BXB3.5.1. Coñece e describe hábitos de vida saudable e identifícalos como medio de promoción da súa saúde e da das demais persoas.

BXB3.5.2. Propón métodos para evitar o contaxio e a propagación das doenzas infecciosas máis comúns.

BXB3.6.1. Establece diferenzas entre as doenzas que afectan as rexións dun mundo globalizado, e diseña propostas de actuación.

BXB3.7.1. Explica en que consiste o proceso de inmunidade, e valora o papel das vacinas como método de prevención das doenzas.

BXB3.8.1. Detalla a importancia da doazón de células, sangue e órganos para a sociedade e para o ser humano.

BXB3.9.1. Detecta as situacións de risco para a saúde relacionadas co consumo de substancias tóxicas e estimulantes, como tabaco, alcohol, drogas, etc., contrasta os seus efectos nocivos e propón medidas de prevención e control.

BXB3.10.1. Identifica as consecuencias de seguir condutas de risco coas drogas, para o individuo e a sociedade.

BXB3.11.2. Relaciona cada nutriente coa súa función no organismo, e recoñece hábitos nutricionais saudables.

BXB3.12.1. Diseña hábitos nutricionais saudables mediante a elaboración de dietas equilibradas, utilizando táboas con grupos de alimentos cos nutrientes principais presentes neles e o seu valor calórico.

BXB3.13.1. Valora e determina unha dieta equilibrada para unha vida saudable e identifica os principais trastornos da conduta alimentaria.

BXB3.14.1. Determina e identifica, a partir de gráficos e esquemas, os órganos, os aparellos e os sistemas implicados na función de nutrición, e relaciónao coa súa contribución no proceso.

BXB3.15.1. Recoñece a función de cada aparello e de cada sistema nas funcións de nutrición.

BXB3.16.1. Coñece e explica os compoñentes dos aparellos dixestivo, circulatorio, respiratorio e excretor, e o seu funcionamento.

BXB3.17.1. Diferenza as doenzas máis frecuentes dos órganos, os aparellos e os sistemas implicados na nutrición, e asóciase coas súas causas.

BXB3.18.1. Especifica a función de cada aparello e de cada sistema implicados nas funcións de relación.

BXB3.18.2. Describe os procesos implicados na función de relación, e identifica o órgano ou a estrutura responsables de cada proceso.

BXB3.18.3. Clasifica os tipos de receptores sensoriais e relaciónao cos órganos dos sentidos en que se atopan.

BXB3.19.1. Identifica algunhas doenzas comúns do sistema nervioso e relaciónao coas súas causas, cos factores de risco e coa súa prevención.

BXB3.20.1. Enumera as glándulas endócrinas e asocia con elas as hormonas segregadas e a súa función.

BXB3.21.1. Recoñece algún proceso que teña lugar na vida cotiá no que se evidencie claramente a integración neuroendócrina.

BXB3.23.1. Diferenza os tipos de músculos en función do seu tipo de contracción, e relaciónao co sistema nervioso que os controla.

BXB3.24.1. Identifica os factores de risco máis frecuentes que poden afectar o aparello locomotor e relaciónao coas lesións que producen.

BXB3.25.1. Identifica en esquemas os órganos do aparello reprodutor masculino e feminino, e especifica a súa función.

BXB3.26.2. Identifica os acontecementos fundamentais da fecundación, do embarazo e do parto

BXB3.27.1. Discrimina os métodos de anticoncepción humana.

m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.

BXB3.27.2. Categoriza as principais doenzas de transmisión sexual e argumenta sobre a súa prevención.

BXB3.28.1. Identifica as técnicas de reprodución asistida máis frecuentes.

BXB3.29.1. Actúa, decide e defende responsablemente a súa sexualidade e a das persoas do seu contorno.

BXB4.4.1. Valora e analiza a importancia das augas subterráneas e os riscos da súa sobreexplotación.

BXB4.9.1. Identifica a intervención de seres vivos en procesos de meteorización, erosión, transporte e sedimentación.

BXB4.9.2. Valora e describe a importancia das actividades humanas na transformación da superficie terrestre.

BXB5.2.1. Recoñece a fragilidade do solo e valora a necesidade de protexelo.

ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

BXB4.8.1. Investiga acerca da paisaxe do seu contorno máis próximo e identifica algúns dos factores que condicionaron a súa modelaxe.

o) Coñecer e valorar a importancia do uso do noso idioma como elemento fundamental para o mantemento da nosa identidade, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que nos comunica con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

BXB1.1.1. Identifica os termos máis frecuentes do vocabulario científico e exprésase con corrección, tanto oralmente como por escrito.

BXB1.2.1. Procura, selecciona e interpreta a información de carácter científico a partir da utilización de diversas fontes.

BXB1.2.2. Transmite a información seleccionada de xeito preciso utilizando diversos soportes.

BXB1.2.3. Utiliza a información de carácter científico para formar unha opinión propia e argumentar sobre problemas relacionados.

BXB6.5.1. Deseña pequenos traballos de investigación sobre animais e/ou plantas, os ecosistemas do seu contorno ou a alimentación e a nutrición humana, para a súa presentación e defensa na aula.

BXB6.5.2. Expresa con precisión e coherencia as conclusións das súas investigacións, tanto verbalmente como por escrito.

D. CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE AVALIABLE DE TEMPORALIZACIÓN, GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA, PROCEDIMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.

D.1.- TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIACIÓN DE CONTIDOS EN 3º ESO.

UNIDADES DIDÁCTICAS						
	U.D.	Bloque	Contido	Material de ref. (libro de texto, outros...)	Temporalización	
					Mes	Sesiões
1ª AVALIACIÓN	1	B2 e B3	A organización do corpo humano	Tema 1 do libro de texto de referencia	Set./Out.	8
		B2.1	Características da materia viva e diferenzas coa materia inerte.			
		B2.2	A célula. Características básicas da célula procariota e eucariota, animal e vexetal.			
		B2.3	Funcións vitais: nutrición, relación e reprodución.			
		B3.1	Niveis de organización da materia viva.			
		B3.2	Organización xeral do corpo humano: células, tecidos, órganos, aparellos e sistemas.			
		B3.3	A célula animal: estruturas celulares. Orgánulos celulares e a súa función.			
		B3.4	Os tecidos do corpo humano: estrutura e funcións.			
	2	B3	A alimentación e a nutrición	Tema 2 do libro de texto de referencia	Out./Nov.	8
		B3.12	Alimentación e nutrición. Alimentos e nutrientes: tipos e funcións básicas.			
		B3.13	Dieta e saúde. Dieta equilibrada. Deseño e análise de dietas. Hábitos nutricionais saudables. Trastornos da conduta alimentaria.			
	3	B3	Aparatos para a nutrición (I): A dixestión e a respiración	Tema 3 do libro de texto de referencia	Nov./Dec.	8
		B3.14	Función de nutrición. Visión global e integradora de aparellos e procesos que interveñen na nutrición.			
		B3.15	Anatomía e fisioloxía dos aparellos dixestivo, respiratorio, circulatorio e excretor.			

UNIDADES DIDÁCTICAS						
	U.D.	Bloque	Contido	Material de ref. (libro de texto, outros...)	Temporalización	
					Mes	Sesións
2 ^a AVALIACIÓN	4	B3	Aparatos para a nutrición (II): A circulación e a excreción.	Tema 4 do libro de texto de referencia	Xan.	8
		B3.15	Anatomía e fisioloxía dos aparellos dixestivo, respiratorio, circulatorio e excretor.			
		B3.16	Alteracións máis frecuentes e doenzas asociadas aos aparellos que interveñen na nutrición: prevención e hábitos de vida saudables.			
	5	B3	A función de relación.	Tema 5 do libro de texto de referencia	Feb.	8
		B3.11	Substancias aditivas: tabaco, alcohol e outras drogas. Problemas asociados.			
		B3.17	Función de relación. Sistema nervioso e sistema endócrino.			
		B3.18	Órganos dos sentidos: estrutura e función; coidado e hixiene.			
		B3.19	Coordinación e sistema nervioso: organización e función.			
		B3.20	Doenzas comúns do sistema nervioso: causas, factores de risco e prevención.			
		B3.21	Sistema endócrino: glándulas endócrinas e o seu funcionamento. Principais alteracións.			
		B3.22	Visión integradora dos sistemas nervioso e endócrino.			
	6	B3	A reprodución humana	Tema 6 do libro de texto de referencia	Mar.	8
		B3.25	Reprodución humana. Anatomía e fisioloxía do aparello reprodutor. Cambios físicos e psíquicos na adolescencia			
		B3.26	Ciclo menstrual. Fecundación, embarazo e parto.			
		B3.27	Análise dos métodos anticonceptivos.			
		B3.28	Doenzas de transmisión sexual: prevención.			
		B3.29	Técnicas de reprodución asistida.			
	B3.30	Reposta sexual humana. Sexo e sexualidade. Saúde e hixiene sexual.				

UNIDADES DIDÁCTICAS						
	U.D.	Bloque	Contido	Material de ref. (libro de texto, outros...)	Temporalización	
					Mes	Sesións
3ª AVALIACIÓN	7	B3	A saúde e a enfermidade	Tema 7 do libro de texto de referencia	Abr.	7
		B3.5	Saúde e doenza, e factores que as determinan.			
		B3.6	Doenzas infecciosas e non infecciosas.			
		B3.10	Transplantes e doazón de células, sangue e órganos.			
		B3.7	Hixiene e prevención. Hábitos e estilos de vida saudables.			
		B3.8	Sistema inmunitario. Vacinas, soros e antibióticos.			
		B3.9	Uso responsable de medicamentos.			
	8	B4 e B5	A dinámica da Terra	Tema 8 do libro de texto de referencia	Mai.	9
		B4.10	Manifestacións da enerxía interna da Terra.			
		B4.11	Actividade sísmica e volcánica: orixe e tipos de magmas.			
		B4.12	Distribución de volcáns e terremotos. Riscos sísmico e volcánico: importancia da súa predición e da súa prevención.			
		B4.13	Sismicidade en Galicia.			
		B5.1	O solo como ecosistema.			
		B5.2	Compoñentes do solo e as súas interaccións.			
	B5.3	Importancia do solo. Riscos da súa sobreexplotación, degradación ou perda.				
	9	B3	A modelaxe do relevo.	Tema 9 do libro de texto de referencia	Xuñ.	6
		B4.1	Modelaxe do relevo. Factores que condicionan o relevo terrestre.			
		B4.2	Procesos xeolóxicos externos e diferenzas cos internos. Meteorización, erosión, transporte e sedimentación.			
		B4.3	Augas superficiais e modelaxe do relevo: formas características.			
		B4.4	Augas subterráneas: circulación e explotación.			
		B4.5	Acción xeolóxica do mar: dinámica mariña e modelaxe litoral.			
		B4.6	Acción xeolóxica do vento: modelaxe eólica.			
		B4.7	Acción xeolóxica dos glaciares: formas de erosión e depósito que orixinan.			
B4.8		Factores que condicionan a modelaxe da paisaxe galega.				
B4.9	Acción xeolóxica dos seres vivos. A especie humana como axente xeolóxico.					

UNIDADES DIDÁCTICAS						
	U.D.	Bloque	Contido	Material de ref. (libro de texto, outros...)	Temporalización	
					Mes	Sesións
1 ^a – 3 ^a AVALIACIÓN	10	B1	Metodoloxía científica.	Material facilitado pola docente	Set./Xuñ.	?
		B1.1	O vocabulario científico na expresión oral e escrita.			
		B1.2	Metodoloxía científica: características básicas.			
		B1.3	Experimentación en bioloxía e xeoloxía: obtención, selección e interpretación de información de carácter científico a partir da selección e a recollida de mostras do medio natural ou doutras fontes.			
		B1.4	Planificación e realización do traballo experimental, e interpretación dos seus resultados.			
	B1.5	Normas de seguridade no laboratorio, e coidado dos instrumentos e do material.				
	11	B6	Proxecto de investigación.	Material facilitado pola docente	Set./Xuñ.	?
		B6.1	Método científico. Elaboración de hipóteses, e a súa experimentación ou a observación.			
		B6.2	Artigo científico. Fontes de divulgación científica.			
			B6.3	Proxecto de investigación en equipo. Organización. Participación e colaboración respectuosa no traballo individual e en equipo. Presentación de conclusións.		

D.2.- GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA, PROCEDIMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN EN 3º ESO.

Temporalización					Estándares de aprendizaxe	Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación						
UD	Contido	Criterio	Estándar	Comp. Clave	Estándares de aprendizaxe	Grao Min. Cons.	Peso Cualif	Proba escrita	Instrumentos			
									Traballo			
									Trab. Ind.	Trab. Grupo	Cad. Clase	Obs. aula
1	B2.1 B2.2	B2.1	BXB2.1.1	CMCCT	Diferenza a materia viva da inerte partindo das características particulares de ambas.	50% Diferenza a materia viva da inerte.	10%	80%	10%		5%	5%
			BXB2.1.2	CMCCT	Establece comparativamente as analogías e as diferenzas entre célula procariota e eucariota, e entre célula animal e vexetal.	50% Diferenza entre célula procariota e eucariota, e entre célula animal e vexetal.	15%	80%	10%		5%	5%
	B2.3	B2.2	BXB2.2.1	CMCCT	Recoñece e diferenza a importancia de cada función para o mantemento da vida.	50% Diferenza a importancia de cada función para o mantemento da vida.	15%	80%	10%		5%	5%
			BXB2.2.2	CMCCT	Contrasta o proceso de nutrición autótrofa e nutrición heterótrofa, e deduce a relación entre elas.	50% Deduce a relación entre a nutrición autótrofa e a nutrición heterótrofa.	15%	80%	10%		5%	5%
	B3.1 B3.2 B3.3	B3.1	BXB3.1.1	CAA	Interpreta os niveis de organización no ser humano e procura a relación entre eles.	50% Relaciona entre si os niveis de organización no ser humano.	15%	80%	10%		5%	5%
			BXB3.1.2	CMCCT	Diferenza os tipos celulares e describe a función dos orgánulos máis importantes.	50% Describe a función dos orgánulos máis importantes.	15%	80%	10%		5%	5%

Temporalización					Estándares de aprendizaxe	Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación						
UD	Contido	Criterio	Estándar	Comp. Clave	Estándares de aprendizaxe	Grao Mín. Cons.	Peso Cualif	Instrumentos				
								Proba escrita	Traballo			
									Trab. Ind.	Trab. Grupo	Cad. Clase	Obs. aula
	B3.4	B3.2	BXB3.2.1	CMCCT	Recoñece os principais tecidos que conforman o corpo humano e asóciaos á súa función.	100%	15%	80%	10%		5%	5%
2	B3.12	B3.11	BXB3.11.1	CMCCT	Discrimina o proceso de nutrición do da alimentación.	100%	30%	80%	10%		5%	5%
			BXB3.11.2	CMCCT	Relaciona cada nutriente coa súa función no organismo, e recoñece hábitos nutricionais saudables.	100%	35%	80%	10%		5%	5%
	B3.13	B3.12	BXB3.12.1	CAA	Deseña hábitos nutricionais saudables mediante a elaboración de dietas equilibradas, utilizando táboas con grupos de alimentos cos nutrientes principais presentes neles e o seu valor calórico.	50%	35%	80%	5%	5%	5%	5%
3	B3.14	B3.14 B3.15	BXB3.14.1	CMCCT	Determina e identifica, a partir de gráficos e esquemas, os órganos, os aparellos e os sistemas implicados na función de nutrición, e relaciónao coa súa contribución no proceso.	50%	30%	80%	10%		5%	5%
			BXB3.15.1	CMCCT	Recoñece a función de cada aparello e de cada sistema nas funcións de nutrición.	50%	35%	80%	10%		5%	5%
	B3.15	B3.16	BXB3.16.1	CMCCT	Coñece e explica os compoñentes dos aparellos dixestivo, circulatorio, respiratorio e excretor, e o seu funcionamento.	50%	35%	80%	10%		5%	5%

Temporalización					Estándares de aprendizaxe	Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación						
UD	Contido	Criterio	Estándar	Comp. Clave	Estándares de aprendizaxe	Grao Min. Cons.	Peso Cualif	Instrumentos				
								Proba escrita	Traballo			
									Trab. Ind.	Trab. Grupo	Cad. Clase	Obs. aula
4	B3.15	B3.16	BXB3.16.1	CMCCT	Cofece e explica os compoñentes dos aparellos dixestivo, circulatorio, respiratorio e excretor, e o seu funcionamento.	50% Explica o funcionamento dos aparellos dixestivo, circulatorio, respiratorio e excretor.	50%	80%	10%		5%	5%
	B3.16	B3.17	BXB3.17.1	CMCCT	Diferenza as doenzas máis frecuentes dos órganos, os aparellos e os sistemas implicados na nutrición, e asóciaas coas súas causas.	50% Asocia as doenzas dos órganos e os aparellos implicados na nutrición coas súas causas.	50%	80%	5%	5%	5%	5%
5	B3.11	B3.9 B3.10	BXB3.9.1	CSC, CSIEE	Detecta as situacións de risco para a saúde relacionadas co consumo de substancias tóxicas e estimulantes, como tabaco, alcohol, drogas, etc., contrasta os seus efectos nocivos e propón medidas de prevención e control.	50% Relaciona o consumo de substancias tóxicas e estimulantes, co risco para a saúde.	5%	80%	5%	5%	5%	5%
			BXB3.10.1	CSC	Identifica as consecuencias de seguir condutas de risco coas drogas, para o individuo e a sociedade.	100%	5%	80%	5%	5%	5%	5%
	B3.17 B3.18	B3.18	BXB3.18.1	CMCCT	Especifica a función de cada aparello e de cada sistema implicados nas funcións de relación.	100%	10%	80%	10%		5%	5%
			BXB3.18.2	CMCCT	Describe os procesos implicados na función de relación, e identifica o órgano ou a estrutura responsables de cada proceso.	50% Identifica os órganos ou as estruturas responsables dos procesos implicados na función de relación.	10%	80%	10%		5%	5%
			BXB3.18.3	CMCCT	Clasifica os tipos de receptores sensoriais e	100%	10%	80%	10%		5%	5%

Temporalización					Estándares de aprendizaxe	Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación							
UD	Contido	Criterio	Estándar	Comp. Clave	Estándares de aprendizaxe	Grao Mín. Cons.	Peso Cualif	Instrumentos					
								Proba escrita	Traballo				
									Trab. Ind.	Trab. Grupo	Cad. Clase	Obs. aula	
					relaciónaos cos órganos dos sentidos en que se atopan.								
	B3.19 B3.20	B3.19	BXB3.19.1	CMCCT	Identifica algunhas doenzas comúns do sistema nervioso e relaciónaaas coas súas causas, cos factores de risco e coa súa prevención.	50% Relaciona doenzas comúns do sistema nervioso coas súas causas e coa súa prevención	10%	80%	5%	5%	5%	5%	
	B3.21	B3.20	BXB3.20.1	CMCCT	Enumera as glándulas endócrinas e asocia con elas as hormonas segregadas e a súa función.	50% Asocia as glándulas endócrinas coas hormonas segregadas e a súa función.	10%	80%	10%		5%	5%	
	B3.22	B3.21	BXB3.21.1	CMCCT	Recoñece algún proceso que teña lugar na vida cotiá no que se evidencie claramente a integración neuroendócrina.	100%	10%	80%	10%		5%	5%	
	B3.23	B3.22 B3.23	BXB3.22.1	CMCCT	Localiza os principais ósos e músculos do corpo humano en esquemas do aparello locomotor.	100%	10%	80%	10%		5%	5%	
			BXB3.23.1	CMCCT	Diferenza os tipos de músculos en función do seu tipo de contracción, e relaciónaos co sistema nervioso que os controla.	50% Relaciona os músculos en función do seu tipo de contracción co sistema nervioso que os controla.	10%	80%	10%		5%	5%	
	B3.24	B3.24	BXB3.24.1	CAA, CSC	Identifica os factores de risco máis frecuentes que poden afectar ao aparello locomotor e relaciónaos coas lesións que producen.	50% Relaciona os factores de risco para o aparello locomotor coas lesións que producen.	10%	80%	5%	5%	5%	5%	

Temporalización					Estándares de aprendizaxe	Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación						
UD	Contido	Criterio	Estándar	Comp. Clave	Estándares de aprendizaxe	Grao Mín. Cons.	Peso Cualif	Instrumentos				
								Proba escrita	Traballo			
									Trab. Ind.	Trab. Grupo	Cad. Clase	Obs. aula
6	B3.25	B3.25	BXB3.25.1	CMCCT	Identifica en esquemas os órganos do aparello reprodutor masculino e feminino, e especifica a súa función.	50% Especifica a función dos órganos do aparello reprodutor masculino e feminino.	10%	80%	10%		5%	5%
	B3.26	B3.26	BXB3.26.1	CMCCT	Describe as principais etapas do ciclo menstrual e indica que glándulas e que hormonas participan na súa regulación.	100%	15%	80%	10%		5%	5%
			BXB3.26.2	CMCCT	Identifica os acontecementos fundamentais da fecundación, do embarazo e do parto.	100%	15%	80%	10%		5%	5%
	B3.27 B3.28	B3.27	BXB3.27.1	CMCCT	Discrimina os métodos de anticoncepción humana.	100%	15%	80%	10%		5%	5%
			BXB3.27.2	CCEC	Categoriza as principais doenzas de transmisión sexual e argumenta sobre a súa prevención.	50% Argumenta as principais doenzas de transmisión sexual e a súa prevención.	15%	80%	5%	5%	5%	5%
	B3.29	B3.28	BXB3.28.1	CMCCT	Identifica as técnicas de reprodución asistida máis frecuentes.	100%	15%	80%	10%		5%	5%
	B3.30	B3.29	BXB3.29.1	CSC	Actúa, decide e defende responsablemente a súa sexualidade e a das persoas do seu contorno.	50% Defende a súa sexualidade e a do resto das persoas.	15%	80%	5%	5%	5%	5%

Temporalización					Estándares de aprendizaxe	Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación						
UD	Contido	Criterio	Estándar	Comp. Clave	Estándares de aprendizaxe	Grao Mín. Cons.	Peso Cualif	Instrumentos				
								Proba escrita	Traballo			
									Trab. Ind.	Trab. Grupo	Cad. Clase	Obs. aula
7	B3.5	B3.3	BXB3.3.1	CSC	Argumenta as implicacións dos hábitos para a saúde, e xustifica con exemplos as eleccións que realiza ou pode realizar para promover a saúde individual e colectivamente.	50% Exemplifica cos hábitos que pode realizar para promover a saúde individual e colectiva.	15%	80%	10%		5%	5%
	B3.6	B3.4	BXB3.4.1	CMCCT	Recoñece as doenzas e as infeccións máis comúns, e relaciónaas coas súas causas.	50% Relaciona as doenzas e infeccións máis comúns coas súas causas.	15%	80%	10%		5%	5%
			BXB3.4.2	CMCCT	Distingue e explica os mecanismos de transmisión das doenzas infecciosas.	50% Explica os mecanismos de transmisión das doenzas infecciosas.	15%	80%	10%		5%	5%
	B3.7	B3.5 B3.6	BXB3.5.1	CSC	Coñece e describe hábitos de vida saudable e identifícaos como medio de promoción da súa saúde e da das demais persoas.	50% Describe hábitos de vida saudable que promoven a saúde.	15%	80%	10%		5%	5%
			BXB3.5.2	CSC, CSIEE	Propón métodos para evitar o contaxio e a propagación das doenzas infecciosas máis comúns.	100%	10%	80%	10%		5%	5%
			BXB3.6.1	CSC	Establece diferenzas entre as doenzas que afectan as rexións dun mundo globalizado, e diseña propostas de actuación.	50% Diferenza as doenzas que afectan ás distintas rexións do mundo.	10%	80%	10%		5%	5%
	B3.8 B3.9	B3.7	BXB3.7.1	CSC, CMCCT	Explica en que consiste o proceso de inmunidade, e valora o papel das vacinas como método de prevención das doenzas.	100%	10%	80%	10%		5%	5%
	B3.10	B3.8	BXB3.8.1	CSC	Detalla a importancia da doazón de células, sangue e órganos para a sociedade e para o ser humano.	100%	10%	80%	5%	5%	5%	5%

Temporalización					Estándares de aprendizaxe	Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación						
UD	Contido	Criterio	Estándar	Comp. Clave	Estándares de aprendizaxe	Grao Mín. Cons.	Peso Cualif	Instrumentos				
								Proba escrita	Traballo			
									Trab. Ind.	Trab. Grupo	Cad. Clase	Obs. aula
8	B4.10	B4.10	BXB4.10.1	CMCCT	Diferenza un proceso xeolóxico externo dun interno e identifica os seus efectos no relevo.	50% Diferenza un proceso xeolóxico externo dun interno.	10%	80%	10%		5%	5%
	B4.11	B4.11	BXB4.11.1	CMCCT	Coñece e describe como se orixinan os sismos e os efectos que xeran.	50% Describe como se orixinan os sismos.	15%	80%	10%		5%	5%
			BXB4.11.2	CMCCT	Relaciona os tipos de erupción volcánica co magma que as orixina, e asóciaos co seu grao de perigo.	50% Relaciona os tipos de erupción volcánica co magma que as orixina.	15%	80%	10%		5%	5%
	B4.12 B4.13	B4.12 B4.13	BXB4.12.1	CAA	Xustifica a existencia de zonas en que os terremotos son máis frecuentes e de maior magnitude.	50% Explica a frecuencia e magnitude dos terremotos segundo as zonas.	15%	80%	10%		5%	5%
			BXB4.13.1	CAA	Valora e describe o risco sísmico e, de ser o caso, volcánico existente na zona en que habita, e coñece as medidas de prevención que debe adoptar.	50% Coñece as medidas de prevención que debe adoptar segundo o risco sísmico da zona en que habita.	15%	80%	10%		5%	5%
	B5.1 B5.2	B5.1	BXB5.1.1	CMCCT	Recoñece que o solo é o resultado da interacción entre os compoñentes bióticos e abióticos, e sinala algunha das súas interaccións.	50% Explica os efectos no solo da interacción entre os compoñentes bióticos e abióticos.	15%	80%	10%		5%	5%
	B5.3	B5.2	BXB5.2.1	CSC	Recoñece a fragilidade do solo e valora a necesidade de protexelo.	50%	15%	80%	10%		5%	5%

Temporalización					Estándares de aprendizaxe	Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación							
UD	Contido	Criterio	Estándar	Comp. Clave	Estándares de aprendizaxe	Grao Mín. Cons.	Peso Cualif	Instrumentos					
								Proba escrita	Traballo				
									Trab. Ind.	Trab. Grupo	Cad. Clase	Obs. aula	
						Valora a necesidade de protexelo solo.							
9	B4.1	B4.1	BXB4.1.1	CMCCT	Identifica a influencia do clima e das características das rochas que condicionan os tipos de relevo e inflúen neles.	50% Identifica a influencia do clima sobre os tipos de relevo.	5%	80%	10%		5%	5%	
	B4.2	B4.2	BXB4.2.1	CMCCT	Relaciona a enerxía solar cos procesos externos, e xustifica o papel da gravidade na súa dinámica.	50% Relaciona a enerxía solar cos procesos externos.	5%	80%	10%		5%	5%	
			BXB4.2.2	CMCCT	Diferenza os procesos de meteorización, erosión, transporte e sedimentación, e os seus efectos no relevo.	50% Diferenza os procesos de meteorización, erosión, transporte e sedimentación.	10%	80%	10%		5%	5%	
	B4.3	B4.3	BXB4.3.1	CMCCT	Analiza a actividade de erosión, transporte e sedimentación producida polas augas superficiais, e recoñece algún dos seus efectos no relevo.	50% Diferenza a actividade de erosión, transporte e sedimentación producida polas augas superficiais.	10%	80%	10%		5%	5%	
	B4.4	B4.4	BXB4.4.1	CMCC, CSC	Valora e analiza a importancia das augas subterráneas e os riscos da súa sobreexplotación.	50% Analiza os riscos da sobreexplotación das augas subterráneas.	10%	80%	10%		5%	5%	
	B4.5	B4.5	BXB4.5.1	CMCCT	Relaciona os movementos da auga do mar coa erosión, o transporte e a sedimentación no litoral, e identifica algunhas formas resultantes características.	50% Identifica algunhas formas resultantes	10%	80%	10%		5%	5%	

Temporalización					Estándares de aprendizaxe	Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación							
UD	Contido	Criterio	Estándar	Comp. Clave	Estándares de aprendizaxe	Grao Mín. Cons.	Peso Cualif	Instrumentos					
								Proba escrita	Traballo				
									Trab. Ind.	Trab. Grupo	Cad. Clase	Obs. aula	
						características da sedimentación no litoral.							
	B4.6	B4.6	BXB4.6.1	CMCCT	Asocia a actividade eólica cos ambientes en que esta actividade xeolóxica pode ser relevante.	100%	10%	80%	10%		5%	5%	
	B4.7	B4.7	BXB4.7.1	CMCCT	Analiza a dinámica glaciación e identifica os seus efectos sobre o relevo.	50% Identifica a dinámica glaciación e os seus efectos sobre o relevo.	10%	80%	10%		5%	5%	
	B4.8	B4.8	BXB4.8.1	CAA, CCEC	Investiga acerca da paisaxe do seu contorno máis próximo e identifica algúns dos factores que condicionaron a súa modelaxe.	50% Identifica factores que condicionaron a modelaxe da paisaxe do seu contorno.	10%	80%	10%		5%	5%	
	B4.9	B4.9	BXB4.9.1	CMCCT	Identifica a intervención de seres vivos en procesos de meteorización, erosión, transporte e sedimentación.	100%	10%	80%	10%		5%	5%	
			BXB4.9.2	CCEC	Valora e describe a importancia das actividades humanas na transformación da superficie terrestre.	50% Describe as actividades humanas que transforman a superficie terrestre.	10%	80%	10%		5%	5%	
10	B1.1	B1.1	BXB1.1.1	CCL, CMCCT	Identifica os termos máis frecuentes do vocabulario científico exprésase con corrección, tanto oralmente como por escrito.	50% Identifica os termos máis frecuentes do vocabulario científico.	15%	80%	10%		5%	5%	
	B1.2 B1.3	B1.2	BXB1.2.1	CAA, CD	Procura, selecciona e interpreta a información de carácter científico a partir da utilización de diversas fontes.	50% Interpreta a información científica a partir de diversas fontes.	15%	80%	10%		5%	5%	

Temporalización					Estándares de aprendizaxe	Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación						
UD	Contido	Criterio	Estándar	Comp. Clave	Estándares de aprendizaxe	Grao Mín. Cons.	Peso Cualif	Instrumentos				
								Proba escrita	Traballo			
									Trab. Ind.	Trab. Grupo	Cad. Clase	Obs. aula
			BXB1.2.2	CCL, CD	Transmite a información seleccionada de xeito preciso utilizando diversos soportes.	50% Transmite a información seleccionada de xeito preciso.	15%	80%	10%		5%	5%
			BXB1.2.3	CAA, CCL	Utiliza a información de carácter científico para formar unha opinión propia e argumentar sobre problemas relacionados.	50% Argumenta unha opinión propia a partir de información de carácter científico.	15%	80%	10%		5%	5%
	B1.4 B1.5	B1.3	BXB1.3.1	CMCCT, CSC	Cóñece e respecta as normas de seguridade no laboratorio, e coida os instrumentos e o material empregado.	100%	20%	80%	10%		5%	5%
			BXB1.3.2	CMCCT, CAA, CSIEE	Desenvolve con autonomía a planificación do traballo experimental, utilizando tanto instrumentos ópticos de recoñecemento como material básico de laboratorio, argumenta o proceso experimental seguido, describe as súas observacións e interpreta os seus resultados.	50% Desenvolve con autonomía traballo experimental, utilizando material básico de laboratorio.	20%	80%	5%	5%	5%	5%
11	B6.1	B6.1	BXB6.1.1	CMCCT, CAA	Integra e aplica as destrezas propias do método científico.	50% Aplica as destrezas propias do método científico.	15%	80%	10%		5%	5%
		B6.2	BXB6.2.1	CAA, CCL	Utiliza argumentos que xustifiquen as hipóteses que propón.	50% Argumenta as hipóteses que propón.	15%	80%	10%		5%	5%
	B6.2	B6.3	BXB6.3.1	CMCCT, CD	Utiliza fontes de información apoiándose nas TIC, para a elaboración e a presentación das súas investigacións.	50% Utiliza as TIC para a presentación das súas investigacións.	15%	80%	10%		5%	5%

Temporalización					Estándares de aprendizaxe	Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación						
UD	Contido	Criterio	Estándar	Comp. Clave	Estándares de aprendizaxe	Grao Mín. Cons.	Peso Cualif	Instrumentos				
								Proba escrita	Traballo			
									Trab. Ind.	Trab. Grupo	Cad. Clase	Obs. aula
	B6.3	B6.4 B6.5	BXB6.4.1	CMCCT, CAA, CSC, CSIEE	Participa, valora e respecta o traballo individual e en grupo.	100%	15%	80%	5%	5%	5%	5%
			BXB6.5.1	CD, CSIEE	Deseña pequenos traballos de investigación sobre animais e/ou plantas, os ecosistemas do seu contorno ou a alimentación e a nutrición humana, para a súa presentación e defensa na aula.	50% Presenta e defende na aula pequenos traballos de investigación.	15%	80%	5%	5%	5%	5%
			BXB6.5.2	CCL, CCEC	Expresa con precisión e coherencia as conclusións das súas investigacións, tanto verbalmente como por escrito.	50% Expresa con coherencia as conclusións das súas investigacións.	15%	80%	10%		5%	5%

E. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS QUE REQUIRE A MATERIA

No referente á metodoloxía, é importante transmitir a idea de que a Ciencia é unha actividade en permanente construción e revisión, con implicacións coa tecnoloxía e coa sociedade; propoñer cuestións tanto teóricas coma prácticas, a través das cales o alumnado comprenda que un dos obxectivos da ciencia é dar explicacións científicas daquilo que nos rodea.

A realización de actividades prácticas adaptadas a cada nivel de ensinanza na etapa/curso, poñerá ao alumnado fronte ao desenvolvemento real dalgunha das fases do método científico, proporcionarlle métodos de traballo en equipo, permitiralle desenvolver habilidades experimentais e serviralle de motivación para o estudo. Esta formación é indispensable para todas/os a/os mozas/os, calquera que vaia ser a súa orientación futura, pois terá que aplicarse a todos os campos do coñecemento, mesmo aos que non se consideran habitualmente como científicos.

Por último, hai que ter presente incluír tanto os temas puntuais coma os grandes programas actuais que a ciencia está tratando. A este respecto, é importante a busca de información, mediante a utilización das fontes adecuadas, sen esquecer as novas tecnoloxías da información e a comunicación, na medida na que os recursos do alumnado e o centro o permitan, así como o seu tratamento organizado e coherente.

Principios didácticos:

É imprescindible apoiarse nos principios didácticos que axuden ó proceso de ensino-aprendizaxe de xeito activo; estes principios didácticos son:

- Valoración dos procedementos propios das ciencias mediante a experimentación e a formulación de hipóteses.
- Promoción da aprendizaxe activa (procura e manexo de información) por parte do alumnado e relación dos novos contidos cos coñecementos previos para consolidar o coñecemento.
- Combinación da aprendizaxe por recepción ca aprendizaxe por descubrimento, xa que permiten valorar a aprendizaxe de procedementos e destrezas
- Fomento da asociación e interconexión de ideas tanto no ámbito das ciencias naturais como entre diferentes materias.
- Fomento de situacións de aprendizaxe que teñan sentido para o alumnado, co fin de que resulten motivadoras para eles.
- Fomento da conexión entre o aprendido e os intereses do alumnado, permitindo a aplicación dos novos coñecementos na vida real.
- Fomento do desenvolvemento das actitudes mediante o emprego de elementos transversais.
- Fomento da participación e reflexión a nivel individual e de grupo e a defensa das propias ideas confrontándoas respectuosamente cas dos demais.
- Organización dos coñecementos en torno a grupos de significación, de xeito que permita a estruturación e organización das ideas e conceptos ó redor deles.

Metodoloxía activa

Metodoloxía na actividade lectiva presencial

Tendo en conta os principios anteriores, unha metodoloxía activa a seguir pode ser a seguinte (aínda que considerando que non todas as unidades didácticas permiten actuar do mesmo xeito polo que esta pode sufrir variacións):

- Proxección de imaxes ou dun vídeo introdutorio. A continuación realizarase un diálogo e posta en común a fin de identificar as deficiencias ou o nivel de coñecementos previos de partida. Tamén é axeitado un remuíño de ideas, que permite repasar os coñecementos previos referentes a cursos anteriores.
- Lectura previa dos contidos na aula, co fin de resolver aquelas dúbidas ou dificultades que o alumnado atope, mediante a explicación ou elaboración dun glosario con aqueles termos ou conceptos que atopen dubidosos ou de difícil interpretación.
- Realización de exercicios e actividades que consoliden os conceptos. As actividades terán unha progresiva gradación na dificultade das mesmas co fin de abarcar todos os contidos programados para o tema correspondente pero deben ser o suficientemente variadas para chegar ao alumnado con distinto grao de aprendizaxe e tentarán ser de interese para o alumnado, e que teñan relación co seu entorno. Por iso, sempre que sexa posible, tratarase de facer saídas que permitan observar e poñer en práctica o aprendido. Naqueles temas nos que se considere oportuno realizaranse actividades que promovan a interacción, como coloquios, debates ou xogos de rol onde se poñan de manifesto as diferentes posturas sobre os contidos do tema con especial incidencia nos de tipo actitudinal. Ó final de cada unidade didáctica ou de cada bloque, realizaranse actividades de ampliación de xeito individual ou ben colectivo, como lectura e análise de documentos sobre contidos propios da unidade aportados pola docente ou ben poden contemplarse como actividades individuais onde o alumnado teña que buscar e manexar información bibliográfica e de internet. Tamén a realización de actividades como a elaboración de murais, maquetas, etc. sobre os procesos naturais estudados en clase.
- Realización, cando sexa posible, de prácticas de laboratorio que permitan a realización polo alumnado de experimentos e análises sinxelas de fenómenos naturais que permitan consolidar coñecementos poñendo en práctica o método científico:
 - Proposta do problema
 - Formulación de hipóteses que tenten resolver o problema
 - Deseño de experimentos que permitan a confirmación ou rexeitamento da hipótese proposta.
 - Elaboración de conclusións e comunicación do resultado

Metodoloxía na actividade lectiva non presencial

Segundo a información facilitada pola dirección do centro, todo o alumnado do curso conta con conectividade e medios informáticos para o seguemento da formación en liña.

Cada semana ou quincena, preferentemente os luns, colgaranse na aula virtual da materia as tarefas sobre os contidos a traballar polo alumnado.

O alumnado disporá de 5 días para a resolución das tarefas propostas, e subirá á aula virtual as solucións dentro do prazo establecido. Para a resolución das dúbidas que puideran ter, empregarase preferentemente o foro da aula virtual creado ao efecto, e de non ser posible, o correo electrónico, sendo resoltas no prazo dun ou dous días. De ser o caso, poderase utilizar tamén a videoconferencia.

Unha vez realizadas as correccións e orientacións pola docente, serán remitidas ao alumnado individualmente, ademais de proporcionarlle un solucionario que se colga na aula virtual.

Cada semana o alumnado disporá dunha hora de titoría, por videoconferencia ou a través dun foro específico da aula virtual, para calquera cuestión que desexe consultar.

Metodoloxía na actividade lectiva semipresencial

No caso de que a situación sanitaria o requira, e que parte do alumnado acuda ao centro de xeito discontinuo, realizarase unha combinación das dúas metodoloxías anteriormente expostas en función das circunstancias particulares do alumnado.

F. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS QUE SE VAIAN UTILIZAR

1. Libros
 - A) Libros de texto ou libro do alumnado
O libro de texto recomendado para o presente curso 2020-2021 é:

- 3º ESO. Bioloxía e Xeoloxía. Ed. Anaya
- B) Outros libros como por exemplo os da biblioteca do Centro ou biblioteca da aula.
2. Cadernos: de actividades do alumnado e de laboratorio
 3. Laboratorio do Departamento de Bioloxía e Xeoloxía
 4. Materiais audiovisuais:
 - Recursos Abalar.
 - Proxector de vídeo ou DVD.
 - Uso do ordenador no laboratorio.
 - Aula de informática e do curso que dispoñen de ordenadores con conexión a internet, onde usar programas específicos facilitados pola Xunta de Galicia, para ser utilizados nas materias do Departamento, obter información da rede...
 - Colección de vídeos facilitada pola Xunta de Galicia.
 - Aula de audiovisuais con pizarra dixital, canón e pantalla.
 5. Entorno físico do alumnado: Saídas ao campo para a observación e estudo do entorno.

G. CRITERIOS SOBRE AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO

A cualificación en cada unha das tres avaliacións estará dividida en dúas partes:

80% da nota da avaliación ou 8/10:

Esta parte corresponde ao logro dos obxectivos propostos e desenvolvidos por medio dos conceptos e os procedementos programados. O alumnado realizará un ou dous controis escritos por avaliación, que serán valorados pola profesora. As preguntas poden conter un ou máis apartados e serán de natureza diversa.

As preguntas poden ser curtas, longas ou de desenvolvemento, de unir con frechas, de completar, de poñer nomes ou números a un esquema, de facer esquemas... Esta variedade ten por obxecto facilitar a aprendizaxe significativa dos conceptos e favorecer diferentes tipos de memorización e razoamento.

Coa premisa de favorecer a autoavaliación do proceso de ensinanza-aprendizaxe do alumnado, a profesora da materia poderá entregar baixo o seu único criterio uns cuestionarios de exercicios, que corresponderán coa materia dunha unidade. Destas preguntas, algunhas poderán formar parte do control correspondente.

20% da nota da avaliación ou 2/10:

Este 20% reflectirá o resultado da avaliación continua do alumnado na materia dentro de cada período de avaliación.

Os signos positivos estarán contabilizados no caderno da profesora, xunto co día e motivo. O alumnado implicado será informado pola profesora dos positivos que acadou con periodicidade, a lo menos dunha vez no trimestre.

Estas cualificacións serán anotadas pola profesora tras informar ao alumnado implicado e estarán materializadas en signos positivos.

Os signos positivos son unha forma de controlar o día e o motivo dunha avaliación positiva sobre o traballo ou contido desenvolvido na aula. Estarán valorados en 0,1 puntos cada un e ao final de cada avaliación contabilizaranse dentro do 20% deste apartado.

Avaliación da materia en situación non presencial.

No caso de que pola situación derivada do COVID-19 todo o alumnado (ou parte del) non poida acudir ás sesións presenciais, o 50% da cualificación da materia será calculada valorando as tarefas desenvolvidas na aula virtual polo alumnado ao longo do curso ou, de ser o caso, do período de confinamento.

O 50% da cualificación restante obterase mediante a realización dunha proba oral ou escrita desenvolvida a través da aula virtual ou por videoconferencia.

No caso de non superar a materia, ben nalgún dos trimestres (1°, 2° e/ou 3°), ben na avaliación ordinaria de xuño, ou na avaliación extraordinaria de setembro, o alumnado realizará unha proba de recuperación a través da aula virtual ou por videoconferencia co valor do 100%. Se supera esta proba, recupera o trimestre ou a avaliación correspondentes.

Causas de repetición do exame:

- Descubrir a un alumno ou alumna copiando nun exame (no transcurso do exame ou despois ao corrixilo) traerá como consecuencia a repetición do exame, no período lectivo dispoñible máis próximo ao do exame orixinal. Para tal efecto, manterase o formato e a dificultade do exame, pero cambiaranse as preguntas.

Cualificación final da materia

Para acadar unha cualificación positiva ao remate do curso (en xuño), será preciso ter aprobadas cando menos dúas avaliacións, tendo en conta que se realizará un exame de recuperación despois de cada avaliación, e acadar unha cualificación media das tres avaliacións, igual ou superior a cinco. A cualificación final será a media das tres. No boletín de notas constará a cualificación da terceira avaliación e a final, que segundo a normativa vixente poderán ser distintas.

Cando un alumno ou alumna non acade unha cualificación positiva (≥ 5) en xuño, haberá de presentarse no mes de setembro a unha proba de 10 preguntas (cada unha valorada nun punto) de toda a materia impartida na que as preguntas poderán versar sobre os contidos mínimos reflectidos nos cuestionarios entregados durante o curso ou, en todo caso, ao alumnado nesta situación. Para superar esta proba extraordinaria, o alumnado deberá acadar unha puntuación igual ou superior a 4,5.

Mención especial merecen as faltas de ortografía.

- Co obxectivo de fomentar un bo uso da escritura tanto nos controis coma nos cadernos e traballos presentados, serán tidas en conta á hora de cualificar unha proba ou caderno.
- Cualificación: por cada tres faltas ortográficas nun control ou caderno, restarase 0,1 da nota final dese control ou caderno. Así un alumno ou unha alumna con 3 faltas restará 0,1, un alumno ou unha alumna con 5 faltas 0,1...pero un alumno ou unha alumna con 6 faltas restará xa 0,2 (e así sucesivamente), ata un máximo de 2 puntos.
- Serán tidas en conta as tildes, emprego de "b" e "v", "h", emprego de "y"... así como o emprego de linguaxe usada nas novas tecnoloxías polos/as adolescentes como o Messenger, mensaxes de móbiles ou similares.
- Non se considerarán faltas a mala ortografía dun nome científico ou un nome propio da materia de especial dificultade.

H. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE

Indicadores de logro do proceso de ensino

Como indicadores de logro do proceso de ensino, empregaremos unha valoración cuantitativa a través da seguinte enquisa:

	ESCALA				
	1	2	3	4	5
O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.					
Consegiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.					
Consegiuse motivar para lograr a actividade intelectual e no seu caso física do alumnado.					
Consegiuse a participación activa de todo o alumnado.					
Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.					
Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.					
Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.					
Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.					
Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.					

Usáronse distintos instrumentos de avaliación.					
Dáse un peso real á observación do traballo na aula.					
Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.					

Indicadores de logro da práctica docente

Para valorar o logro da práctica docente faremos unha reflexión partindo dos resultados recollidos na seguinte escala:

	ESCALA				
	1	2	3	4	5
Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.					
Ofrécense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.					
Elabóranse actividades atendendo á diversidade.					
Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.					
Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.					
Combinase o traballo individual e en equipo.					
Poténcianse estratexias de animación á lectura.					
Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.					
Incorpóranse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.					
Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.					
Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.					
Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.					
Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.					
Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.					
Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.					
As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.					
Avalíase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...					

I. ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES

NOTA: No presente curso non hai alumnado coa materia pendente, non obstante mantemos estes apartados na programación por se debido a causas imprevisibles, como traslados, fusión de centros, etc, se incorporase alumando nalgunha destas dúas circunstancias.

Cómpre incluír na programación os criterios de avaliación e cualificación das materias pendentes na ESO. Para iso temos que ter en conta que as materias impartidas polo noso departamento non son consideradas progresivas. Un alumno ou alumna pode aprobar os contidos dun curso, por exemplo, 4º da ESO, sen ter aprobados os do curso anterior. En ningún caso se considerará que no caso de aprobar un curso se aproba o curso precedente sen superar o programa de recuperación desta materia pendente.

Coa finalidade de superar as materias pendentes de cursos anteriores realizaranse unha serie de actividades de avaliación. Os obxectivos de cada materia, os contidos, os criterios de avaliación e os estándares de aprendizaxe avaliábeles son os referidos na Programación Didáctica do Departamento de Bioloxía e Xeoloxía entregada no centro.

Polas especiais características da materia de Ciencias Aplicadas á Actividade Profesional, ser de opción do bloque de materias troncais e corresponder ao curso final da ESO non pode converterse en pendente, polo que non se establece unha avaliación especial para ela.

Metodoloxía de avaliación do noso Departamento.

A coordinación e seguimento da avaliación da aprendizaxe do alumnado que teña materias pendentes de cursos anteriores será responsabilidade da xefa de departamento e cada ano escolar realizarase unha sesión de avaliación ordinaria e outra extraordinaria en setembro. A proba ordinaria terá lugar na última semana de maio.

Ademais destas probas, co obxecto de facilitar ó alumnado a superación desta materia proporánselle plans de traballo en forma de boletín de exercicios variados organizados en unidades didácticas. O control poderá estar formado por preguntas destes boletíns ou propostas de traballo.

Estes boletíns entregaranse a cada alumno/a na primeira semana de outubro e na última semana de xaneiro. A cualificación levarase a cabo do seguinte xeito para cada parte:

- 30% da nota da materia provirá das notas obtidas nos traballos ou boletíns que se entregasen ó longo do curso, sendo necesaria a súa realización total ou parcial para superar a materia pendente. O/A alumno/a conseguirá a parte directamente proporcional deste 30% ou 3 puntos, segundo o grao de consecución correcta deste boletín.
- 70% restante corresponderá á nota da proba escrita que se realizará en maio na que se avaliarán os contidos fixados na programación para a consecución dos obxectivos. As preguntas dese control escrito formarán parte do boletín.

Considerarase que o alumnado é apto ou ten un suficiente, se acada unha nota do 50% ou un 5 sobre 10 entre as dúas partes, os boletíns de todo o curso e a proba de maio.

No caso de que o alumno e/ou a alumna non supere a materia en xuño terá dereito a presentarse na convocatoria de setembro, onde o 100% da nota provirá da proba escrita que se realizará nesas datas.

Mención aparte son as materias pendentes do alumnado que cursa PMAR, para recuperalas aterémonos ao establecido no artigo 11.12 da Resolución de 15 de xullo de 2016, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións para a implantación, no curso académico 2016/17, do currículo establecido no Decreto 86/2015, do 25 de xuño, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da C.A. de Galicia.

J. DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS E COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUCENCIA DOS SEUS RESULTADOS

Avaliación inicial

A data prevista de realización é entorno ao 14 e 15 de outubro segundo reflicte a lexislación vixente. A proba será de tipo escrito, consistirá nun conxunto de preguntas variadas de diferente tipo como test, completar cadros, interpretar gráficas, etc.

Os resultados da proba son comunicados ao/a titor/a do grupo, así como ao equipo docente na sesión de avaliación desenvolvida ao efecto.

Como consecuencia dos resultados, levaranse a cabo as modificacións pertinentes tanto na temporalización dos contidos coma no afondamento no tratamento dos mesmos, de ser o caso.

K. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

A atención á diversidade xorde como unha resposta ás diferenzas individuais de cada alumno ou alumna no cómputo da aula.

O obxectivo fundamental da ESO é atender ás necesidades educativas de todo o alumnado. Pero estes teñen distinta formación, distintos intereses, distintas necesidades... Por iso, a atención á diversidade debe converterse nunha clave característica da práctica docente diaria.

Un dos principios que orixina a ESO é que trata de asegurar a igualdade de oportunidades a todos/as os/as alumnos e alumnas. Esta igualdade debe conxugarse de forma coherente co principio de atención diferenciada e adecuada á diversidade que se manifesta en relación coa capacidade para aprender, a motivación, os estilos de aprendizaxe e os intereses.

Os materiais que utilizaremos na aula tratarán de ser un elemento útil na actividade pedagóxica para adecuarse ás distintas necesidades do alumnado. O obxectivo é facilitar recursos e estratexias variadas, que permitan dar resposta á diversidade que presenta o alumnado desta etapa.

Das distintas formulacións utilizadas para o tratamento educativo das diferenzas individuais, consideramos o de adaptación dos métodos de ensino. Segundo esta formulación, non é posible definir unha acción educativa óptima en termos absolutos, senón unicamente en función das características individuais dos/as alumnos e alumnas aos que se lles aplica. Trátase de acadar o máximo grao de axuste posible entre as características dos/as alumnos e alumnas, por unha banda, e a natureza das actividades por outra. Isto implica que un determinado método educativo non é nin mellor nin peor en termos absolutos, senón que será máis ou menos adecuado e eficaz en función do alumnado ao que se aplica.

Un ensino realmente adaptativo debe ter en conta que, a medida que os alumnos e as alumnas desenvolven as súas capacidades e, xa que logo, aumentan a súa aptitude respecto dos obxectivos educativos, a acción pedagóxica debe adecuarse permitindo un maior grao de autoeducación por parte do propio alumnado.

Realizar actividades de diagnóstico que ten como fin observar a diversidade de coñecementos previos dos alumnos e das alumnas. Comprobase que existe unha relación inversa entre o nivel de coñecementos previos e a cantidade e calidade da axuda educativa necesaria para alcanzar os obxectivos educativos

Contemplan a diversidade en relación coa contorna no que o alumnado está inmerso. Para iso preséntanse propostas de traballo abertas á pluralidade de contornas xeográficas, culturais e sociais.

Aínda que a práctica e a utilización de estratexias de resolución deben desempeñar un papel importante no traballo de todos os alumnos e as alumnas, o tipo de actividade concreta que se realice e os métodos que se utilicen variarán necesariamente daccordo cos diferentes grupos de alumnado; e o grao de complexidade e a profundidade da comprensión que se acaden non serán iguais en todos os grupos. Este feito aconsella organizar as actividades de modo que os exercicios e problemas estean divididos en actividades de reforzo e actividades de ampliación; nestas últimas poden traballar os alumnos e as alumnas máis adiantados.

A programación ha de ter en conta tamén que non todos os alumnos e as alumnas adquiren ao mesmo tempo e coa mesma intensidade os contidos tratados. Por iso, debe estar deseñada de modo que asegure un nivel mínimo para todos os alumnos e as alumnas ao final da etapa, dando oportunidade para recuperar os coñecementos non adquiridos no seu momento. Este é o motivo que aconsella realizar unha programación cíclica ou en espiral.

Esta atención á diversidade debe terse en conta principalmente na metodoloxía empregada, é máis, debe estar presente en todo o proceso de aprendizaxe.

As principais funcións do profesorado serán:

- Detectar os coñecementos previos dos alumnos e das alumnas ao empezar cada unidade. Aos que se lles detecte unha lagoa nos seus coñecementos, débeseles propoñer un ensino compensatorio no que debe desempeñar un papel importante o traballo en situacións concretas.
- Propiciar que a velocidade de aprendizaxe a marque o/a propio/a alumno/a.
- Intentar que a comprensión dos alumnos e das alumnas de cada contido sexa suficiente para unha mínima aplicación e para enlazar cos contidos que se relacionan con el.
- Adaptar os materiais dos alumnos e das alumnas, tendo en conta as características individuais e particulares de cada estudante.
- Seleccionar os materiais utilizados na aula ten tamén unha importancia á hora de atender ás diferenzas individuais no conxunto dos alumnos e das alumnas.

A atención á diversidade dos/as alumnos/as, no referente ás diferenzas individuais en capacidades, motivación e intereses, esixe que os materiais curriculares posibiliten unha acción aberta, de forma que tanto o nivel dos contidos como as formulacións didácticas poidan variar segundo as necesidades específicas da aula.

Consideraremos a atención á diversidade en tres planos:

- **Atención á diversidade na programación**

Tendo en conta que no currículo de Bioloxía e Xeoloxía existen abundantes exemplos de contidos que poden representar dificultades na aula, poñendo de manifesto a diversidade no conxunto dos/as alumnos/as e evidenciando as diferenzas individuais na clase,

realizamos unha programación baseada nos contidos mínimos, aqueles que poidan ser comprendidos por toda a clase ou, polo menos, polo maior número posible de alumnos e alumnas e que poidan ser considerados esenciais.

- **Atención á diversidade nas actividades**

A categorización das actividades permite atender á diversidade na aula, podendo propoñerlle a alumno/a aquelas actividades que mellor se adecúen ás súas capacidades, necesidades e intereses.

Polo tanto, a atención á diversidade fai necesario un repertorio de actividades que conteñan unha organización con diferentes graos de dificultade, polo que se farán propostas de traballo a todos os alumnos e as alumnas para realizar ben individualmente, ben en grupo, propoñendo actividades máis sinxelas (de reforzo) para aqueles/as alumnos e alumnas que teñan dificultades para progresar dentro do grupo e outras máis complexas (de ampliación) para os/as máis avanzados/as.

- **Actividades de reforzo e ampliación**

Son necesarias particularmente nos casos nos que convén reforzar a aprendizaxe dos alumnos e das alumnas con dificultades ou satisfacer as necesidades dos alumnos e das alumnas máis adiantados/as xa que permiten repasar e traballar conceptos, aplicar técnicas e afianzar destrezas.

Dentro deste tipo de actividades poderíamos citar:

- Traballo en pequeno grupo sobre temas xa estudados co fin de que se busquen novos datos ou posibles aplicacións, ou relacións con informacións de actualidade.
- Aproveitar os elementos transversais para reforzar conceptos que puideran quedar pouco aclarados ou para ampliar información.
- Facer referencia, en cada unidade didáctica, a aspectos xa tratados nas anteriores.
- Proporcionar cuestionarios cunha xerarquización das cuestións desde as máis básicas ás máis avanzadas.
- Atención á diversidade nos materiais utilizados
- A combinación do material esencial (o libro de texto) con diversos materiais de reforzo ou ampliación permite atender á diversidade en función dos obxectivos fixados.

- **Atención aos alumnos e ás alumnas con materias pendentes**

Os alumnos e as alumnas que teñan contidos de materias deste Departamento sen superar, terán o seguinte reforzo:

- *Se cursan as materias do Departamento no curso posterior, o profesorado que imparta esta materia fará o seguimento e propondrá as actividades que considere oportunas para a adquisición do nivel adecuado, avaliando ó final do curso a consecución dos contidos mínimos de cada un dos cursos.*
- *Se non cursan materias do departamento, a Xefa de Departamento propondrá as actividades necesarias e fará o seguimento e a avaliación deste alumnado.*

L. CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS EN CADA CURSO

De acordo co artigo 4.1 do Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia traballaranse en todas as materias os elementos transversais.

A comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual e as tecnoloxías da información e da comunicación traballarémolas en 3° e 4° ESO a través do tempo de lectura (un mínimo de entre 10 e 15 minutos) que se dedica cada semana. Estas lecturas estarán baseadas no libro de texto, libros de consulta ou artigos periódicos de índole científica. O alumnado realizará pequenos traballos que deberá expoñer ao resto do grupo-clase empregando as TIC.

A educación cívica e constitucional traballarase en conxunto coas actividades desenvolvidas no centro para a conmemoración da Constitución e do Estatuto de Autonomía de Galicia (do 1 ao 11 de decembro). Para o traballo do emprendemento aproveitaremos aquelas prácticas de laboratorio que fomenten o deseño e elaboración de experimentos sinxelos.

A loita contra calquera tipo de violencia, racismo ou xenofobia é un principio básico e fundamental sobre o que se asenta esta programación e a práctica docente tanto na aula coma fora dela. Ademais participaremos activamente en todas as actividades organizadas ao longo do curso arredor do tema transversal do centro que este ano é “Que arte tes!: As artes na escola”. Tamén participaremos activamente na celebración do Día internacional contra a violencia de Xénero (25 de novembro de 2020) e do Día escolar da non violencia e da paz (30 de xaneiro de 2021). Este curso realizaremos actividades específicas para conmemorar o Día internacional da muller e a nena na ciencia (11 de febreiro de 2021).

No ámbito da educación e a seguridade viaria traballarase en todas e cada unha das saídas desenvolvidas para o grupo-clase ao longo do curso, facendo especial fincapé nas medidas de prevención de accidentes.

M. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES PROGRAMADAS

Durante o curso levaranse a cabo as visitas e saídas que os membros do departamento estimen oportuno, unha vez decididas a inicio de curso e aceptadas polo Consello Escolar.

Tamén se realizarán as que en coordinación co Departamento de Actividades Complementarias e Extraescolares poidan xurdir ó longo do curso.

3º ESO			
ACTIVIDADE/SAÍDA	DATA PREVISTA	LUGAR/DESTINO	GRUPOS
Charla informativa da Oficina de Coordinación de Transplantes, dentro do programa “Salvavidas”	3º Trimestre (a concretar coa OCT segundo a súa dispoñibilidade)	CPI Aurelio Marcelino Rey García	3º ESO
Paseo didáctico interdisciplinar en colaboración co Departamento de Lingua Galega e Literatura	Unha saída por trimestre (martes pola tarde)	Cuntis: a carón do río Patela	3º ESO
Saída didáctica interdisciplinar en colaboración co Departamento de Lingua Galega e Literatura	3º trimestre	Cuntis: Centro de interpretación de Castrolandín	3º ESO e/ou 4º ESO

N. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA

Avaliar a programación didáctica supón a análise detallada do desenvolvemento da planificación realizada, ademais de ver cales foron os problemas máis destacables que encontrou cada profesor/a.

Para conseguir que a programación didáctica sexa útil e viable, a súa avaliación centrarase en tres aspectos:

- Avaliación da programación
- Avaliación do proceso
- Deseño da programación: contidos, temporalización...
- Interacción profesor/a – alumno/a
- Avaliación dos resultados

Para avaliar os distintos aspectos da programación, este Departamento propón o seguinte:

- Cada profesor/a levará conta de todos os problemas que atopa na posta en práctica da programación. Estes posibles problemas ou os soluciona o profesor/a de seu, ou, se non se soluciona, expono no Departamento para a búsqueda da solución máis axeitada.
- Os profesores/as terán en conta os intercambios orais cos/as alumnos/as, como medio para a detección de posibles problemas.
- Durante o curso, levarase conta das posibles incidencias que poidan xurdir en canto a programación, con vistas a solucionarlas de inmediato ou a consideralas cara a elaboración da programación do seguinte curso: motivación, incidencias nas clases, dificultades dos/as alumnos/as fronte a determinados conceptos ou actividades...
- Farase unha análise detallada do nivel de éxito ou fracaso dos/as alumnos/as en cada avaliación.
- Cada mes, os dous profesores que formamos parte deste departamento faremos o seguimento da posta en práctica da programación para ver se se axusta ó esperado.

Segundo os resultados deste seguimento, será o Departamento o que tome as medidas oportunas para a súa corrección.

	ESCALA				
	1	2	3	4	5
Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos.					
O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.					
Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.					
Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.					
Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.					
Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.					
Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver.					
Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento.					
Adecuación da secuencia de traballo na aula.					
Adecuación dos materiais didácticos utilizados.					
Adecuación do libro de texto (no caso de que se use).					
Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.					
Adecuación da proba de avaliación inicial, elaborada a partir dos estándares.					
Adecuación do procedemento de acreditación de coñecementos previos [Só para determinadas materias de 2º de bacharelato].					
Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.					
Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.					
Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final. [Só para ESO e bacharelato].					
Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria. [Só para ESO e bach].					
Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes. [Só para ESO e bacharelato]					
Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación desas materias pendentes. [Só para ESO e bacharelato]					
Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.					
Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares.					
Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.					
Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.					
Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos.					
Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.					
Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.					
Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro.					
Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.					